

**Štátny vzdelávací program základnej umeleckej
školy v Slovenskej republike**

ISCED 2 B – Nižšie sekundárne umelecké vzdelanie

01. 07. 2008

**PhDr. Július Hauser
riaditeľ**

Úvod

Štátny vzdelávací program (ŠVP) základných umeleckých škôl (ZUŠ) je podľa nového školského zákona hierarchicky najvyšší cieľovo programový projekt vzdelania, od ktorého sa odvíjajú školské vzdelávacie programy hudobného odboru, výtvarného odboru, tanečného odboru a literárno-dramatického odboru ZUŠ. Predstavuje prvú, rámcovú úroveň dvojúrovňového participatívneho modelu riadenia škôl.

Systém starostlivosti o talenty je v SR v rámci škôl rôznych stupňov, na ktorých je venovaná osobitná starostlivosť každému žiakovi, jeho zameraniu a individuálnym schopnostiam a kde vzdelávací proces je charakterizovaný vysokým stupňom individuálnej starostlivosti. Umožňujú to najmä variabilné študijné programy a alternatívne metódy práce. Tento výchovný princíp sa uplatňuje na všetkých stupňoch a typoch umeleckých škôl, kde najvýznamnejším spoločným cieľom je výchova žiaka ako samostatnej osobnosti, čo podporuje aj horizontálna a vertikálna prepojenosť umeleckých škôl.

Umelecké školstvo na Slovensku predstavuje ucelenú sústavu výchovy a vzdelania, ktorá poskytuje mladej generácii možnosť rozvíjať svoje nadanie v niektorej z tvorivých disciplín. Jednotlivé zložky tejto sústavy a ich výstupy sú usporiadané tak, že umožňujú žiakovi pokračovať v umeleckej príprave na vyššom stupni a postupne sa kvalifikovať pre profesionálny výkon niektorého umeleckého povolania. Hlavným cieľom umeleckého školstva je výchova umením (formovanie osobnosti), k umeniu (rozvoj schopnosti tvoriť a prijímať umenie) a pre umenie (príprava na profesionálnu umeleckú činnosť).

Základné umelecké školy pôsobia na najširšej základni a v systéme umeleckého vzdelávania predstavujú základný článok. Svojím hudobným, výtvarným, tanečným a literárno-dramatickým odborom predstavujú školu, ktorá sa venuje špecializovanej odbornej výchove žiakov so zvýšeným záujmom a predpokladmi pre umeleckú tvorbu.

Základná umelecká škola poskytuje základné umelecké vzdelanie podľa § 17 Školského zákona o výchove a vzdelávaní (ďalej len §...), pripravuje na štúdium odborov vzdelávania umeleckého vzdelávania v stredných školách a v konzervatóriách; pripravuje aj na štúdium na vysokých školách s pedagogickým alebo umeleckým zameraním.

1. Štátny vzdelávací program (ŠVP)

Povinný obsah vzdelania sa uvádza v platnom učebnom pláne ZUŠ schválenom MŠ SR dňa 22. 12. 2003 pod číslom 11 215/2003 s platnosťou od 1. septembra 2004, ktorý je záväzný pre všetky odbory vo všetkých ročníkoch ZUŠ, v školskom roku 2008/2009.

Podľa uvedeného učebného plánu si v šk. r. 2008/2009 tvoria ZUŠ školské vzdelávacie programy pre 1. ročník I. stupňa základného štúdia ZUŠ (§ 7, ods. 2).

Od šk. r. 2009/2010 bude vypracovaný nový učebný plán pre ZUŠ.

- je zostavený na základe participatívneho demokratického princípu ako model dvojúrovňového cieľového programu vzdelávania (kurikula) a jeho súčasťou je aj **voliteľná časť vzdelávacieho programu** individuálnej ZUŠ, t. j. nepovinné voliteľné predmety uvedené v platných učebných plánoch sa menia na **voľné** hodiny, ktorými škola disponuje v rámci školského vzdelávacieho programu a ktoré zohľadňujú potreby a záujmy školy, miestneho spoločenstva a regiónu pod.,
- je zameraný na štandardné cieľové požiadavky na vedomosti, spôsobilosti a hodnotové postoje, ktoré sú rozvíjané prostredníctvom obsahu vzdelania, vymedzeného ako jadrové učivo,
- je rámcovaný povinným obsahom vzdelania, ktorým sa majú rozvinúť kľúčové spôsobilosti (kompetencie) požadované pre určitý stupeň a druh vzdelávania garantovaného štátom,

- je vypracovaný podľa princípu následnosti a kontinuity stupňov ZUŠ (primárny, nižší sekundárny), ktorých programy na seba nadväzujú a korelujú,
- môže sa uplatňovať prostredníctvom rôznych organizačných foriem a metód výučby (riešením problémov a projektov, kooperáciou, zážitkovým učením sa a pod.),
- umožňuje modifikáciu obsahu pre ZUŠ,
- umožňuje vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- podmieňuje svoje uskutočnenie zabezpečením motivujúceho učebného prostredia a podporujúcej socioemočnej klímy triedy a školy, odporúča zamerať sa na socializáciu žiakov vlastnou kultúrou školy a jej prostredia,
- dáva možnosť ZUŠ hodnotiť žiakov komplexne a viac sa zameriavať na individuálne rozvíjanie osobného potenciálu žiakov,
- dáva priestor konkrétnej ZUŠ, aby prostredníctvom vlastného vzdelávacieho programu dotvorila obsah vzdelávania podľa špecifických regionálnych a lokálnych podmienok a požiadaviek, pričom stavia na cieľoch ZUŠ,
- kladie dôraz na kvalitu ZUŠ, ktorá uplatňuje vonkajšie a vnútorné vyhodnocovanie (evalvácie) svojich programov, procesov a výsledkov,
- podporuje samostatnosť ZUŠ a profesijnú zodpovednosť pedagógov za výsledky vzdelávania,
- je to otvorený kurikulárny dokument, ktorý sa bude podľa potrieb a požiadaviek dopĺňať.

1. 1 Stupne základného umeleckého vzdelania (§ 17)

Základné umelecké vzdelanie môže žiak získať úspešným absolvovaním vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v základnej umeleckej škole.

Základné umelecké vzdelanie sa člení na

- a) **primárne umelecké vzdelanie**, ktoré získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu pre prvú časť prvého stupňa základného štúdia základnej umeleckej školy; dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou,
- b) **nižšie sekundárne umelecké vzdelanie**, ktoré získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu pre druhú časť prvého stupňa základného štúdia základnej umeleckej školy; dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

1. 2 Organizácia výchovno-vzdelávacieho procesu v základných umeleckých školách (§ 51)

- (1) Základná umelecká škola organizuje prípravné štúdium, základné štúdium, štúdium s rozšíreným počtom vyučovacích hodín, skrátené štúdium a štúdium pre dospelých.
- (2) Prípravné štúdium má najviac dva ročníky. Je určené pre žiakov prvého stupňa základnej školy a pre nadané deti vo veku pred plnením povinnej školskej dochádzky.
- (3) Základné štúdium sa člení na dva stupne. Prvý stupeň má najviac deväť ročníkov a druhý stupeň má najviac štyri ročníky; pre žiakov, ktorí nenavštevovali prvý stupeň základného štúdia, možno zriadiť jednoročné prípravné štúdium.
- (4) Rozšírené štúdium je určené žiakom, ktorí v základnom štúdiu preukážu mimoriadne nadanie a vynikajúce študijné výsledky.
- (5) V skrátenom štúdiu sa žiaci pripravujú na štúdium na stredných školách, konzervatóriách a vysokých školách pedagogického alebo umeleckého zamerania.
- (6) Štúdium pre dospelých má najviac štyri ročníky.
- (7) Vyučovanie je individuálne a skupinové. Počty žiakov v jednotlivých vyučovacích predmetoch určujú učebné plány.
- (8) Riaditeľ základnej umeleckej školy môže prerušiť štúdium žiakovi na jeho žiadosť alebo na žiadosť jeho zákonného zástupcu.

2. Školský vzdelávací program (ŠkVP) (§ 7)

Voliteľný obsah vzdelania v učebnom pláne ZUŠ.

Školský vzdelávací program (ŠkVP) v ZUŠ sa realizuje na základe učebných plánov, učebných osnov, metodických materiálov, pedagogicko-organizačných dokumentov. Sú vypracované metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov, podľa ktorých sa uskutočňuje hodnotenie a klasifikácia výkonov priebežných aj na polročných a koncoročných vysvedčeniach, realizujú sa prijímacie, ročníkové a absolventské skúšky, v školách sú zriadené pedagogické a umelecké rady, odborno-metodické komisie, rodičovské združenia, rada školy a iné, ktoré sa podieľajú na kvalitnom fungovaní škôl.

ZUŠ sa v nezanedbateľnej miere zapájajú do verejnej kultúrno-spoločenskej činnosti. Vytvárajú personálne podmienky pre vznik rôznych neprofesionálnych súborov a aktivít v umeleckej oblasti. V niektorých regiónoch Slovenska tvoria jediný alebo podstatný zdroj kultúrno-umeleckých aktivít. V tejto súvislosti majú nezastupiteľné postavenie v sústave škôl. Voliteľný obsah vzdelávania je napĺňaný v **školskom vzdelávacom programe (ŠkVP) ZUŠ**, ktorý predstavuje druhú úroveň participatívneho modelu riadenia ZUŠ. Štát dáva dôveru ZUŠ, aby v spolupráci so širšou komunitou spoznali požiadavky obce, regiónu a premietli ich do obsahu vzdelania v rámci voľných hodín. Poskytuje ZUŠ možnosť profilovať sa a vychádzať v ústrety potrebám a záujmom žiakov.

2.1 Možnosti využitia voľného počtu hodín (v ŠkVP)

- Učebné predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do Štátneho vzdelávacieho programu ako voliteľné predmety učebného plánu v jednotlivých odboroch ZUŠ, tvoria **voliteľnú časť vzdelávacieho programu ZUŠ**, t. j., nepovinné voliteľné predmety uvedené v platných učebných plánoch sa menia na **voľné hodiny**, ktorými škola disponuje v rámci školského vzdelávacieho programu a ktoré si ZUŠ sama zvolí a sama si pripraví ich obsah.
- Voľba experimentálne overených inovačných programov na zavedenie do vyučovacej praxe.
- Profilovanie programového zamerania ZUŠ.

3. Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania

(ISCED – International Standard Classification of Education)

Pre vypracovanie Štátneho vzdelávacieho programu podľa jednotlivých stupňov vzdelávania používame aj na Slovensku klasifikáciu ISCED (UNESCO, 1999) pre obsahové oblasti vzdelávania, podľa ktorej sa postupuje v Európskej únii a ktorú akceptujú aj iné medzinárodné organizácie (napr. OECD).

Základný stupeň umeleckého vzdelania, podľa International Standard Classification of Education (ďalej len ISCED), poskytujú v Slovenskej republike základné umelecké školy (ďalej len ZUŠ). V tejto súvislosti ide o primárne vzdelanie – 1B a nižšie sekundárne vzdelanie – 2B. Zároveň sú ZUŠ súčasťou sústavy základných a stredných škôl.

Medzinárodná klasifikácia vzdelávania ISCED

Stupeň ISCED	Stupeň školskej sústavy- opis	V slovenskom školskej sústave
ISCED 0	Predprimárne vzdelávanie nultého stupňa – všetky druhy vzdelávania predchádzajúce primárnu úroveň	Vzdelávanie prebiehajúce v materských školách
ISCED 1 ISCED 1B	Primárne vzdelávanie – vzdelávanie na primárnej úrovni Primárne umelecké vzdelávanie	1. stupeň základnej školy (1. – 4. ročník) 1. časť I. stupňa základného štúdia ZUŠ
ISCED 2 ISCED 2A ISCED 2B ISCED 2B ISCED 2C	Nižšie sekundárne vzdelávanie – vzdelávanie na nižšom sekundárnom stupni. Nadväzuje na primárne vzdelávanie pred vstupom na vyššie sekundárne vzdelávanie 2. stupeň základnej školy Ukončené povinné vzdelávanie v rámci neukončeného odborného vzdelávania Ukončené umelecké vzdelávanie na nižšej sekundárnej úrovni Zaučenie v odbore	2. stupeň základnej školy (5.-9. ročník) a nižšie ročníky 5- a 8- ročných gymnázií a konzervatórií (po ročník, ktorý zodpovedá 9. ročníku základnej školy) 2. časť I. stupňa základného štúdia ZUŠ
ISCED 3 ISCED 3A ISCED 3B ISCED 3C	Vyššie sekundárne vzdelávanie – vzdelávanie, ktoré nasleduje po ukončení nižšieho sekundárneho stupňa pred vstupom do terciálneho stupňa Stredné (všeobecné) vzdelávanie s maturitou (gymnázium) Stredné odborné vzdelávanie s maturitou Stredné odborné vzdelávanie	Do vyššej sekundárnej úrovne sa zaraďujú štvorročné gymnáziá a vyššie ročníky 5- a 8-ročných gymnázií (všeobecné vzdelávanie), stredné odborné školy (vrátane vyšších ročníkov konzervatórií) a stredné odborné učilištia (odborné vzdelávanie)

4. Druhá časť prvého stupňa základného štúdia ZUŠ – nižšie sekundárne umelecké vzdelanie – ISCED 2 B

Prvý stupeň základného štúdia sa člení na prvú časť, ktorá má najviac štyri ročníky a na druhú časť, ktorá má najviac päť ročníkov. Úspešným absolvovaním posledného ročníka prvej časti prvého stupňa základného štúdia získa žiak primárne umelecké vzdelanie. Úspešným absolvovaním posledného ročníka druhej časti prvého stupňa základného štúdia získa žiak nižšie sekundárne umelecké vzdelanie.

Štúdium pre dospelých má najviac štyri ročníky. Je určené pre uchádzačov, ktorí si chcú doplniť a rozšíriť svoje umelecké vzdelanie.

Predpokladom dosiahnutia cieľov nižšieho sekundárneho umeleckého vzdelania je zaistenie kontinuity a plynulého prechodu z primárneho na nižšie sekundárne vzdelanie.

Uvedený stupeň vzdelania ZUŠ zodpovedá spravidla nižšiemu sekundárnemu vzdelaniu na základnej škole (5. – 8. ročník). Nadväzuje na primárne vzdelanie v jednotlivých odboroch ZUŠ.

Základom nižšieho sekundárneho vzdelania je hlbšie rozvíjanie a utvrdzovanie odborných zručností, uprednostňovanie kreativity žiakov schopnosťou hľadať a nachádzať originálne riešenia, príprava na štúdium v odborných umeleckých školách alebo v amatérskej umeleckej sfére. Ťažisko výučby spočíva v zapojení poznávacieho procesu (v zmysle racionálnom i mimoracionálnom) do vzťahu s tvorením.

ZUŠ formujú žiakov mnohostranne, priamo ovplyvňujú ich odborný umelecký rast variabilnými študijnými programami a alternatívnymi metódami práce. Vychováva návštevníkov kultúrnych umeleckých podujatí, pre ktorých sa umenie stáva neoddeliteľnou súčasťou ich života.

Pre najtalentovanejších žiakov a pre štúdium pre dospelých, ktorí majú zvlášť intenzívny záujem o štúdium v rôznych odboroch ZUŠ pokračuje rozšírené štúdium z primárneho vzdelania až do ukončenia nižšieho sekundárneho umeleckého vzdelania. Zaradenie žiaka do rozšíreného štúdia navrhuje triedny učiteľ. Návrh predkladá riaditeľovi školy do 31. marca školského roka, ktorý predchádza školskému roku, v ktorom má byť žiak zaradený do rozšíreného štúdia.

V skrátenom štúdiu sa žiaci pripravujú na štúdium na stredných školách, konzervatóriách a vysokých školách pedagogického alebo umeleckého zamerania.

Štúdium pre dospelých má najviac štyri ročníky.

Vyučovanie je individuálne a skupinové. Počty žiakov v jednotlivých vyučovacích predmetoch určujú učebné plány.

Riaditeľ základnej umeleckej školy môže prerušiť štúdium žiakovi na jeho žiadosť alebo na žiadosť jeho zákonného zástupcu.

Záujem o umelecké činnosti nie je vekovo limitovaný, preto v umeleckej oblasti musí školský systém viac než kdekoľvek inde vytvárať podmienky pre celoživotné vzdelávanie ľudí, ktorí umeleckou činnosťou chcú kultivovať svoju osobnosť.

4. 1 Ciele nižšieho sekundárneho umeleckého vzdelania

Umelecké školstvo na Slovensku predstavuje ucelenú sústavu škôl, ktoré poskytujú mladej generácii možnosť rozvíjať svoj talent a nadanie v niektorej z tvorivých umeleckých disciplín. Jednotlivé zložky tejto sústavy a ich výstupy sú uspôsobené tak, že umožňujú žiakovi pokračovať v umeleckej príprave na vyššom stupni (konzervatórium, stredné umelecké odborné školy, pedagogické školy a pod.) a postupne sa kvalifikovať pre profesionálny výkon niektorého umeleckého povolania alebo sa stať umeleckým amatérom.

Súčasná základná umelecká škola svojimi špeciálnymi vzdelávacími a kultúrno-výchovnými cieľmi, obsahom a organizáciou vzdelania v značnej miere splňa požadované atribúty školy s významným kultúrno-výchovným poslaním. ZUŠ vytvárajú podmienky pre aktívnu umeleckú činnosť žiakov základných a stredných škôl v čase mimo vyučovania v popoludňajších hodinách, ich náplň sa tak stáva významnou a zmysluplnou súčasťou programu výchovy a vzdelávania a účinným nástrojom úsilia proti negatívnym prejavom správania, drogovej závislosti a kriminalite.

Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplývajú nasledovné ciele:

- upevňovať kreatívne myslenie,
- naďalej rozvíjať emočnú inteligenciu,

- neustále pestovať zmysel pre dobro a krásu,
- pokračovať v budovaní hodnotového systému žiaka a obranyschopnosti voči tlaku reklamy, gýču, preferencii materiálnych hodnôt a pod.,
- usmerňovať žiaka k vyšším duchovným hodnotám,
- prispôsobovať sa potrebám konkrétnych oblastí, zohľadňovať nové trendy vo vývoji umení,
- usmerňovať vkusovú orientáciu žiakov,
- naďalej úzko spolupracovať nielen so základnými školami v mieste pôsobenia, ale i s obcou, kultúrnymi centrami či umeleckými súborami v mieste školy a pod.,
- sústavne vzdelávať a rozširovať obzor žiakov – nielen ich odbornej umeleckej úrovne, ale i v oblasti komunikačno-ludskej,
- využívanie systému projektového vyučovania je možné realizovať dvojakým spôsobom: 1. formou vytvárania integratívnych výtvarno-hudobno-scénických projektov rôznych typov (vyžaduje medziodborovú spoluprácu v rámci škôl, prípadne i zaangažovanie profesionálnych umelcov z umeleckých súborov, pôsobiacich v mieste školy) alebo 2. analytickým spôsobom v rámci teoretických predmetov,
- primerane veku rozvíjať kľúčové spôsobilosti, zmysluplné základné vedomosti a znalosti a vypestovať základ pre záujem o celoživotné vzdelávanie,
- naďalej upevňovať povedomie národného a svetového kultúrneho dedičstva,
- precizovať záujem a potrebu zmysluplnej aktivity a tvorivosti.

4.2 Profil žiaka

Po ukončení nižšieho sekundárneho umeleckého vzdelania ZUŠ má žiak upevnené osvojené základy hudobnej, výtvarnej, tanečnej, literárno-dramatickej a kultúrnej gramotnosti. Získal základy pre osvojenie účinných techník (celoživotného) učenia sa a pre rozvíjanie spôsobilostí. Váži si seba aj druhých ľudí, je spôsobilý ústretovo komunikovať a spolupracovať, je vnímavý k potrebám iných. Používa odborný jazyk, prostredníctvom ktorého komunikuje v oblasti hudby, výtvarného umenia, tanečného a literárno-dramatického umenia.

Úroveň rozvinutosti kľúčových spôsobilostí, ktoré žiaci dosiahnu v nižšom sekundárnom umeleckom vzdelaní ZUŠ, nie je ukončená. Vytvára len bázu pre následné stupne vzdelania, pre celoživotné učenie sa, pre zapojenie sa do pracovného procesu. Rozvíjaním kľúčových spôsobilostí v životnom kontexte obsahu predmetov je tvorený model absolventa ZUŠ nižšieho sekundárneho umeleckého stupňa vzdelania.

Je založený na **kľúčových spôsobilostiach (kompetenciách)**, ktoré zahrňujú komplex vedomostí a znalostí, spôsobilostí a hodnotových postojov umožňujúcich jednotlivcovi poznávať, účinne konať, hodnotiť, dorozumievať sa navzájom, začleniť sa do spoločenských vzťahov a osobnostne sa rozvíjať – zjednodušene **ide o spôsobilosť uplatniť svoje umelecké vzdelanie v pracovnom, občianskom, rodinnom a osobnom živote.**

Kľúčové spôsobilosti sa formujú na základe osobnej praktickej činnosti a skúsenosti a zároveň sú uplatniteľné v životnej praxi. Nevyjadrujú trvalý stav, ale menia svoju kvalitu a hodnotu počas celého života. Majú potenciálnu vlastnosť neustále sa rozvíjať (a preto môžu byť základom celoživotného učenia sa a osobnej flexibility). Sú výsledkom a dôsledkom nielen formálneho (školského) vzdelávania, ale aj neformálneho vzdelávania, ako aj neinštitucionálneho (informálneho) vzdelávania.

Jednotlivé kľúčové spôsobilosti (kompetencie) sa navzájom prelínajú, prepájajú a majú nadpredmetový programový charakter. **Získavajú sa ako produkt celkového procesu vzdelávania a sebavzdelávania**, t. j. kompletného vzdelávacieho programu a iných rozvíjajúcich aktivít prebiehajúcich v rámci ZUŠ.

Nadväzujúc na spôsobilosti získané v priebehu predchádzajúceho primárneho umeleckého vzdelania, absolvent nižšieho sekundárneho umeleckého vzdelania má **osvojené tieto kľúčové spôsobilosti¹**:

(a) spôsobilosti k celoživotnému učeniu sa

- je schopný využívať (svoje) osvedčené stratégie učenia sa, pričom si uvedomuje svoje silné a slabé stránky,
- dokáže uplatniť získané znalosti a spôsobilosti v rozličných (pracovných a mimopracovných) životných situáciách,
- dosiahol základnú úroveň motivovanosti k celoživotnému učeniu sa,

(b) sociálne komunikačné spôsobilosti

- dokáže využívať všetky dostupné formy sociálnej komunikácie,
- uplatňuje osobnostnú komunikáciu smerujúcu k vytváraniu dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- rešpektuje kultúrnu rozmanitosť a uplatňuje primeranú formu medzikultúrnej komunikácie,

(c) spôsobilosť riešiť problémy

- má osvojené schopnosti a vedomosti na riešenie problémov s využitím znalostí a schopností získaných v rámci základného umeleckého vzdelania, uplatňuje základné logické operácie, dokáže uplatňovať odborný prístup pri riešení bežných problémov,
- je schopný vidieť veci problémovo, kriticky myslieť pri hľadaní riešenia, obhájiť si svoje rozhodnutie, je si vedomý svojej zodpovednosti za riešenie problémov a užitočnosti poučenia sa z vlastných chýb a chýb iných,

(d) spôsobilosti občianske

- chápe význam a podstatu legislatívnych zákonov a spoločenských noriem, je si vedomý svojich práv a povinností v škole i mimo nej, rešpektuje práva ostatných ľudí, pozná a váži si naše kultúrno-historické tradície a dedičstvo,
- chápe základné ekologické a environmentálne súvislosti a rozhoduje sa v záujme ochrany zdravia jednotlivca i spoločnosti,
- je pripravený zaujímať sa o dianie a riešenie problémov v spoločnosti,

(e) spôsobilosti sociálne a personálne

- dokáže spolupracovať v skupine a akceptuje pravidlá práce v tíme, chápe a dokáže prebrať svoju zodpovednosť a spoluzodpovednosť za výsledky spoločnej práce,
- dokáže sa primerane zapojiť do diskusie, pričom rešpektuje aj iné názory, chápe význam vzájomnej ohľaduplnosti,
- dokáže zvládať svoje vlastné pocity, chápe ich podstatu, vie do určitej miery regulovať svoje správanie,
- uvedomuje si svoj skutočný potenciál, osobné kvality a v súlade s tým si projektuje svoj (aktuálny) osobný rozvoj a osobné ciele,

(f) spôsobilosti vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na primeranej úrovni kultúrnej gramotnosti prostredníctvom

¹ Upravené podľa odporúčania Európskeho parlamentu a rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie.

umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,

- dokáže pomenovať a orientovať sa v umeleckých druhoch a štýloch, používať ich hlavné vyjadrovacie prostriedky, cení si a rešpektuje rôzne prejavy umenia,
- vie oceniť interkultúrne dedičstvo a historické tradície,
- je schopný tvoriť a prijímať umenie,
- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- správa sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám,
- je tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr,
- rešpektuje vkus iných ľudí a primerane veku dokáže vyjadriť svoj názor a vkusový postoj,
- pozná základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka,
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),

(g) spôsobilosť v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- v každodenných situáciách mať schopnosť (na rôznych úrovniach) používať modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (projekty, vystúpenia, koncerty, výstavy),
- rozvíja si schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k systematizácii poznatkov,

(h) spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie

- zavádzať informačné technológie a multimediálnu techniku do vyučovania v ZUŠ a rozširovať ponuky výchovy a vzdelávania a zvyšovanie jej kvality.

Sú rozdelené do troch častí (podľa stratégie informatizácie regionálneho školstva):

- Integrovať IKT do vyučovania
 - žiaci majú získať nové IKT kompetencie,
 - využívanie IKT kompetencií vo všetkých predmetoch,
 - zmena vyučovacieho procesu na využívanie IKT - zmodernizovať obsah predmetov s integráciou IKT vo vyučovaní.
- Tvorba edukačného softvéru a obsahu v digitálnej forme
 - podporiť a zabezpečiť pravidelný systém tvorby edukačného softvéru,
 - príprava digitálnych učebných materiálov, digitálnych prameňov a iných učebných pomôcok,
 - pripraviť elearningovú podobu učebných textov a materiálov tak, aby tieto zabezpečili doplnkovú formu vyučovania s podporou IKT,
- Využitie IKT na spoluprácu medzi školami
 - zakladanie regionálnych vzdelávacích sietí.

Ľudia

- Zabezpečiť IKT kompetencie pre učiteľov
 - systém kontinuálneho vzdelávania učiteľov v oblasti IKT.
- Finančne ohodnotiť učiteľa s IKT kompetenciami a prepojiť na kariérny rast.
- Zabezpečiť prípravu a posudzovanie edukačného softvéru a elektronických materiálov.

Infraštruktúra

- Zabezpečiť prístup k IKT pre žiaka a učiteľa
 - IKT učebne
 - každý žiak musí mať prístup k jednému počítaču,
 - videoprojektory, interaktívne tabule,
 - špecifický multimediálny hardvér, tlačiarne, skenery, videokamery, digitálne fotoaparáty.

- IKT pre učiteľov
- zabezpečiť prístup k sieti – prístup do internetu zo všetkých počítačov školy,
 - vysokorýchlostný internet,
 - bezdrôtové pripojenie wifi,
 - vzdelávacie siete škôl.
- IKT vo vyučovacom procese a mimo vyučovania
 - tvorba a koordinácia vývoja edukačného SW,
 - vlastná webová stránka školy,
 - národný a regionálne e-portály so zdrojmi edukačných materiálov pre školy.
- Zabezpečiť udržiavanie počítačov, chodu siete a jej bezpečnosť

Špecifiká IKT pre rôzne študijné odbory:

výtvarný

- počítačová grafika,
- spracovanie fotografií, výtvarných diel,
- počítačová animácia,
- práca s 3D modelmi,
- dizajn, tvorba prezentácií,
- encyklopédie výtvarných diel, galérií, múzeí,

hudobný

- elektronické hudobné nástroje, digitálne spracovanie hudby,
 - špecifický hardvér,
 - digitálne formáty zvukových nahrávok,
- komponovanie a ďalšie spracovanie materiálu,
- digitálne zdroje umeleckých diel,
- hudobné edukačné programy,

tanečný

- práca s videom a s ďalšími digitálnymi zdrojmi na internete,

literárno-dramatický

- práca s literárnymi zdrojmi na internete,
- tvorba prezentácií,

4. 3 Kompetencie (zručnosti, vedomosti, postoje)

Po ukončení nižšieho sekundárneho umeleckého vzdelania majú žiaci schopnosť logicky uvažovať, odvodzovať abstraktné systémové vzorce, ovládajú na vyššej úrovni základy hudobnej, výtvarnej, literárno-dramatickej a tanečnej štruktúry, hudobnú, výtvarnú, literárno-dramatickú a tanečnú abecedu, terminológiu a gramotnosť podľa učebných osnov, sú schopní verbálne a neverbálne vyjadriť svoje pocity a postrehy vzťahu výrazových prostriedkov hudby, výtvarného umenia, tanca, slova a ich účinku na seba a na diváka, poslucháča.

Sú oboznámení so základnými okruhmi sociálnej funkcie hudby, výtvarného umenia, tanečného a literárno-dramatického umenia, slovenskou ľudovou tradíciou (jej zvykoslovím) ako aj tradíciou ostatných národností žijúcich na Slovensku.

Majú prehľad o historickom vývoji umenia v danom odbore, umeleckých štýloch, formách a tvorcoch. Sú schopní samostatne získavať, spracovať a vyhodnotiť informácie.

Ovládajú techniku umeleckej tvorby (alebo interpretácie) na vekovo primeranej úrovni v súlade s učebnými osnovami a individuálnymi dispozíciami žiakov.

Preniknutie do štruktúry daných odborov ZUŠ je na vekovo primeranej úrovni a individuálnych schopnostiach žiakov.

5. Zásady pre vypracovanie školských vzdelávacích programov ISCED – 2 B.

V šk. r. 2008/2009 školský vzdelávací program pre ZUŠ vypracujú školy pre 1. ročník I. stupňa základného štúdia – hudobného, výtvarného, literárno-dramatického a tanečného odboru podľa platných učebných plánov ZUŠ schválených MŠ SR dňa 22. 12. 2003 pod číslom 11 215/2003 s platnosťou od 1. septembra 2004 (§ 7 Školského zákona o výchove a vzdelávaní).

Školský vzdelávací program vydáva riaditeľ školy po prerokovaní v pedagogickej rade školy a v rade školy. Zriaďovateľ si môže vyžiadať od riaditeľa školy školský vzdelávací program na schválenie.

Riaditeľ školy zodpovedá na základe dohody s vyššie uvedenými subjektmi súlad individuálneho školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom daného školského stupňa.

ŠkVP si vypracováva škola na základe všeobecne platného a všeobecne záväzného štátneho vzdelávacieho programu. V ňom odráža poslanie, funkcie a špecifikum školy, ako aj stratégiu, ktorú určuje vedenie školy spolu s miestnym regiónom a miestnou obcou. Zohľadňuje v ňom potreby a možnosti žiakov i pedagogického zboru.

Zásady pre rozpracovanie školského vzdelávacieho programu (ŠkVP)

- ŠkVP je výpoveďou ZUŠ o predstave hodnoty a kvality poskytovaného vzdelávania,
- ŠkVP tvorí spolu celý pedagogický zbor.
- V učebnom pláne školského stupňa sú využité všetky hodiny, ktoré má základná umelecká škola k dispozícii.
- V učebnom pláne školského stupňa sú uvedené aj tie predmety, ktoré neboli zaradené do celonárodného programu primárneho vzdelávania.
- V učebnom pláne školského stupňa má byť špecifikovaný aj spôsob uplatnenia prierezových tématických oblastí.
- V prípade, že ZUŠ doplnila počet hodín pre predmety zaradené do štátneho vzdelávacieho programu, musí škola vypracovať učebné osnovy pre každý predmet.
- V prípade zaradenia nových predmetov si škola vypracuje učebné osnovy.

Školský vzdelávací program má obsahovať tieto náležitosti

- a) názov vzdelávacieho programu,
- b) vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania,
- c) stupeň vzdelania, ktorý sa dosiahne absolvovaním školského vzdelávacieho programu alebo jeho ucelenej časti,
- d) vlastné zameranie školy,
- e) dĺžku štúdia a formy výchovy a vzdelávania,
- f) učebné osnovy,
- g) učebný plán,
- h) vyučovací jazyk podľa § 12,
- i) spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní,
- j) personálne zabezpečenie,
- k) materiálno–technické a priestorové podmienky,
- l) podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní,
- m) vnútorný systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov,
- n) vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy,
- o) požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov.